

چکیده

در سال‌های اخیر در سراسر جهان مطالعات فنی گسترده‌ای بر روی نقاشی رنگ روغن بسیاری از هنرمندان نامدار جهان انجام شده است. اغلب این مطالعات در دو باب فن شناسی و آسیب‌شناسی می‌باشد و علاوه بر آن که فنون به‌کاررفته توسط هنرمند را مورد بررسی قرار می‌دهد، به آسیب‌های ایجادشده در اثر مواد به‌کاررفته در ساختار، تأثیر عوامل محیطی و مرمت‌های صورت گرفته بر روی نقاشی‌های مورد مطالعه نیز می‌پردازد. در ایران به دلیل محدودیت‌های ایجادشده توسط موزه‌ها و مجموعه‌داران به این‌گونه از مطالعات بسیار کم پرداخته می‌شود. در این پروژه به فن شناسی و آسیب‌شناسی ۱۰ تابلوی منسوب به کمال‌الملک در موزه ملی پرداخته شده است. آثار کمال‌الملک در سال‌های گذشته به دلیل حساسیت‌های ویژه‌ای که مسئولین موزه‌ها و مجموعه‌ها بر روی این آثار داشته‌اند آن‌طور که شایسته است مورد مطالعه قرار نگرفته و عدم توجه کافی باعث بروز آسیب‌هایی در طول زمان شده است. با توجه به آگاهی کسب‌شده از وضعیت این آثار، اولویت‌بندی آن‌ها در سه گروه «وضعیت قابل قبول»، «وضعیت غیر اضطرار، اما رسیدگی لازم» و «وضعیت اضطرار» و رسیدگی به آن‌ها بر اساس ضرورت‌ها، می‌تواند امکان موفقیت بیشتری را در پوشش قرار دادن تمام آثار به منظور حفظ و نگهداری هر چه بهتر مهیا کند. با توجه به وظیفه مرمت‌گر در قبال میراث فرهنگی و تاریخی و برای جلوگیری از تخریب و به فراموشی سپردن این آثار در گام اول در راستای شناخت دقیق، فنی و علمی ماهیت این آثار قدم برداشته تا با این معرفت و آگاهی بتوان هرچه بهتر و مؤثرتر در جهت حفظ و نگهداری این آثار ارزشمند از لحاظ ماهیت مادی و غیرمادی آن‌ها عمل نمود. این تحقیق کاربردی با مطالعات میدانی پیرامون مواد به‌کاررفته توسط هنرمند و مواد مورد استفاده در مرمت‌های قبلی این آثار، بررسی آسیب‌های ناشی از استفاده از این مواد، مطالعات کتابخانه‌ای و اینترنتی، مطالعات آزمایشگاهی و آنالیزهای دستگاهی انجام شد. از نتایج این پژوهش دستیابی به فن شناسی تکیه‌گاه، لایه‌ی بستر و لایه رنگ و مواد مرمتی به‌کاررفته چون پارچه و چسب آسترگیری، پارچه و چسب نوارگیری، بتونه، رنگ الحاقی و پوشش سطحی به‌کاررفته بوده و همچنین معرفی آسیب‌های ناشی از به‌کارگیری مواد مذکور به منظور ارائه طرح بهینه حفاظت و مرمت آثار این هنرمند، با تأکید بر حذف مواد نامناسب افزوده‌شده در طی مرمت‌های اخیر دارد، می‌باشد.

کلمات کلیدی: موزه ملی، کمال‌الملک، نقاشی رنگ روغن، آسیب‌شناسی و فن شناسی